

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)
М.В. Афанасьєв
М.В. Афанасьєв

АНАЛІТИКА ФІНАНСОВОГО РИНКУ
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень
Освітня програма

05 Соціальні та поведінкові науки
051 «Економіка»
перший (бакалаврський)
Бізнес – статистика і аналітика

Вид дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

вибіркова
українська

Завідувач кафедри економічної теорії,
статистики та прогнозування

О.В. Раєвнева

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2018

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри економічної теорії, статистики та прогнозування
Протокол № 2 від 1.09.2018 р.

Розробники:

Стрижиченко К.А., д.е.н., проф. кафедри економічної теорії, статистики та прогнозування

Серова І.А., к.е.н., доц. кафедри економічної теорії, статистики та прогнозування

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни:

Інтернаціоналізація суспільно-економічного життя, перехід до відкритої економіки сприяють приєднанню України до світового господарства, її входженню в світовий економічний простір. Поряд з інтернаціоналізацією відбувається збільшення міжнародних потоків товарів, послуг, капіталів і особливо грошей, тобто фінансові ринки в теперішній час переживають період бурхливого розвитку. Однак, світова теорія і практика в області аналізу і прогнозування функціонування цих інститутів до теперішнього часу не виробила однозначних підходів до визначення істотних характеристик фінансового ринку.

Фінансовий ринок – це ринок, який опосередковує розподіл грошових коштів серед учасників економічних відносин. За його допомогою мобілізуються вільні фінансові ресурси і спрямовуються до тих, хто може більш ефективно використати дані кошти. Це сприяє не тільки підвищенню продуктивності та ефективності економіки в цілому, а й поліпшенню економічного добробуту кожного члена суспільства. На фінансовому ринку відбувається пошук засобів для розвитку сфер виробництва та послуг. Головна роль фінансового ринку у сучасній економічній системі полягає в акумуляції заощаджень економічних агентів і використання цих коштів для створення нового капіталу.

Процеси реформування власності супроводжуються структурною перебудовою економіки і обумовлюють створення фондового ринку, як складової фінансових відносин, який забезпечує вільний обіг коштів у вигляді цінних паперів. Фондовий ринок сприяє обігу та раціональному розміщенню фінансових коштів, дає можливість самостійно оцінювати ефективність управління підприємством та створює умови для конкуренції.

Вивчення навчальної дисципліни «Аналітика фінансового ринку» належить до циклу вибіркових дисциплін освітнього ступеня «бакалавр» для студентів спеціальності 051 «Економіка» та спрямована на формування у студентів базових компетентностей щодо змоги описувати тенденції та закономірності розвитку фінансової сфери як на макро-, так і на мікрорівнях, виявляти і кількісно оцінювати вплив окремих факторів на явище чи процес, що досліджується, складати обґрунтований прогноз його розвитку, який становитиме базу для розробки подальших дій відповідних господарських структур стосовно поліпшення економічного становища і вирішення поточних і майбутніх проблем.

Об'єктом навчальної дисципліни є найрізноманітніші явища і процеси розвитку фінансової сфери.

Предметом навчальної дисципліни є тенденції та закономірності розвитку фінансового ринку та окремих його сегментів.

Мета навчальної дисципліни: формування теоретичних знань, прикладних вмій та навичок щодо статистичного аналізу і прогнозування кон'юнктури фінансового ринку та окремих його сегментів.

Курс	3	
Семестр	6	
Кількість кредитів ECTS	4	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	30
	лабораторні	30
Самостійна робота	60	
Форма підсумкового контролю	Залік	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Статистика	Статистичні методи прийняття управлінських рішень
Економічна статистика	Статистичне моделювання та прогнозування
Макро- та мікроекономіка	Управління розвитком соціально-економічних систем
Інформатика	Статистичний моніторинг діяльності підприємств та організацій
Фінанси	Написання курсових робіт, консультаційних проектів

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Здатність до проведення планування фінансових надходжень	Здатність до розробки підходи щодо формування біржових стратегій на ринку строкових угод. Здатність до визначення цілей та пріоритетів під час формування портфеля інвестицій з урахуванням фактору ризиковості.
Здатність до здійснення статистичних спостережень за явищами та процесами фінансового ринку	Здатність здійснювати статистичне спостереження за динамікою та основними тенденціями, які відбуваються на фінансовому ринку. Здатність володіти сучасним статистичним апаратом щодо аналізу основних показників діяльності фінансового ринку.
Здатність проводити розрахунки показників статистики фінансового ринку	Здатність проводити розрахунок вартості облігацій та акцій, їх дохідності та ризиковості. Здатність проводити розрахунок фондових індексів та фондових середніх. Здатність проводити фундаментальний та технічний аналіз ринка цінних паперів. Здатність до проведення хеджування фінансових операцій за допомогою ф'ючерсних та форвардних контрактів. Здатність до проведення розрахунків дохідності опціонних контрактів; Здатність до проведення розрахунків статистичних показників оцінювання готівкового грошового ринку. Здатність до проведення оцінки ризику портфеля інвестицій. Здатність до проведення розрахунків статистичних показників дослідження кредитних та депозитних операцій комерційних банків.

Здатність щодо проведення статистичного аналізу фінансового ринку	Здатність збирати та обробляти інформацію про фінансовий ринок відповідно до наукових методів її первинної обробки. Здатність до застосування оптимальної системи показників, які характеризують рівень дохідності основних та похідних фінансових інструментів. Здатність до визначення чинників, які впливають на зміну показників фондового ринку. Здатність до формування пропозицій на основі інформації щодо покращення грошово-кредитної політики на макро- та мікрорівнях. Здатність до аналізу й оцінювання можливих наслідків зміни складу портфелю інвестицій з урахуванням фактору ризику.
Здатність впроваджувати статистичну методологію щодо аналітики фінансового ринку	Здатність володіти методами статистичного оцінювання акцій та облігацій. Здатність до розрахунку фондових індексів та фондових середніх. Здатність до проведення статистичного оцінювання ф'ючерсних, форвардних та опціонних контрактів. Здатність до використання існуючих методик, при формуванні процентних ставок на фінансові активи залежно від рівня їх ризиковості. Здатність до володіння методами статистичного дослідження грошового ринку та ринку кредитних ресурсів та методами оцінки ризику портфелю інвестицій.
Здатність перевіряти на достовірність статистичну інформацію щодо аналітики фінансового ринку	Здатність до контролю інформаційний простір дослідження на достовірність шляхом перевірки взаємозв'язку показників статистики фінансового ринку.
Здатність перевіряти правильність використання моделей аналітики фінансового ринку	Здатність до вірного вибору типу моделей та здійснювати розрахунки їх параметрів. Здатність до використання відповідних критеріїв для аналізу рівня достовірності прогнозних оцінок.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основні та похідні інструменти фінансового ринку Тема 1. Поняття та роль фінансового ринку в розвитку економіки

1.1. Сутність і значення фінансового ринку в ринковій економіці.

Поняття щодо фінансового ринку та його ролі в ринковій економіці. Предмет, мета та завдання статистики фінансових ринків. Роль статистичних досліджень в аналізі процесів та явищ на фінансовому ринку.

1.2. Сегментація фінансового ринку та його структура. Інформаційно-

методичне забезпечення дослідження фінансового ринку.

Сегментація фінансового ринку. Класифікація фінансового ринку. Дослідження структури фінансового ринку. Роль статистичних досліджень в аналізі різних видів фінансових ринків. Інформаційно-методичне забезпечення дослідження фінансового ринку. Основні джерела статистичної інформації. Методи роботи з різними видами інформації.

1.3. Визначення та види фінансових активів, їх властивості.

Загальна характеристика активів, які звертаються на фінансовому ринку.

Поняття щодо основних фінансових інструментів. Поняття про похідні фінансові інструменти.

Лабораторна робота за темою 1. Формування інформаційного простору дослідження фінансового ринку.

Тема 2. Методи фінансових розрахунків щодо інструментів фінансового ринку

2.1. Статистичне оцінювання основних фінансових інструментів.

Ринок капіталів: власний та позичковий капітал. Цінні папери, як основні інструменти фінансових ринків. Система статистичних показників оцінювання основних фінансових інструментів.

2.2. Статистичні характеристики оцінювання облігацій.

Види облігацій, їх використання в економіці. Показники статистичного оцінювання характеристик облігацій. Оцінювання вартості облігацій, їх дохідності та ризиковості.

2.3. Статистичні характеристики оцінювання акцій.

Види акцій, їх використання в економіці. Показники статистичного оцінювання характеристик акцій. Оцінювання вартості акцій, їх дохідності та ризиковості.

Лабораторна робота за темою 2. Опанування прийомами розрахунку дохідності акцій у MS Excel.

Тема 3. Статистичне забезпечення ринку цінних паперів

3.1. Ринок цінних паперів як об'єкт статистичних досліджень.

Об'єкт, предмет та задачі статистики цінних паперів. Система статистичних показників. Основи функціонування фондового ринку. Фондові ринки та фондові біржі світу. Фондовий ринок України.

3.2. Індикатори ринку цінних паперів. Розрахунок фондових індексів та фондових середніх.

Поняття про фондові індекси та фондові середні. Методи розрахунків найбільш відомих у світі індексів. Фондові індекси українського ринку. Аналіз ринку за допомогою індикаторів.

3.3. Статистичний аналіз ринку цінних паперів. Фундаментальний та технічний аналіз.

Статистичне дослідження динаміки змін показників фондового ринку (цінових показників окремих інструментів, індикаторів ринку в цілому). Основні принципи та статистичні інструменти. Фундаментальний та технічний аналіз ринку цінних паперів. Макроекономічні індикатори та їх використання для фундаментального аналізу. Прогнозування стану ринку. Основні теорії і принципи технічного аналізу. Статистичний інструментарій.

Лабораторна робота за темою 3. Отримання вмінь щодо аналізу ринку цінних паперів за допомогою MS Excel.

Тема 4. Ринок похідних фінансових інструментів

4.1. Статистичне оцінювання похідних фінансових інструментів.

Визначення та суть строкових угод. Напрямки їх використання, організація ринку похідних фінансових інструментів.

4.2. Статистичне оцінювання ф'ючерсних та форвардних контрактів.

Ф'ючерсні угоди, основні показники їх оцінки. Форвардні угоди та їх характеристики. Хеджування операцій за допомогою ф'ючерсних та форвардних контрактів. Визначення фінансових результатів від строкових угод.

4.3. Статистичне оцінювання опціонних контрактів.

Ринок опціонів, види опціонів. Оцінювання дохідності опціонних контрактів. Формування різних біржових стратегій на ринку строкових угод.

Лабораторна робота за темою 4. Опанування прийомами оцінювання похідних фінансових інструментів засобами MS Excel.

Змістовий модуль 2. Ринок кредитних ресурсів та банки, як основні його учасники

Тема 5. Статистичне дослідження грошового ринку.

5.1. Організація грошового обігу в Україні.

Поняття про грошовий ринок та фінансові інструменти грошового ринку. Нормативні акти, що регламентують роботу цього ринку. Учасники ринку. Статистичні форми звітності НБУ щодо стану грошового ринку.

5.2. Основні показники статистики грошового ринку.

Макроекономічні показники аналізу грошового ринку. Види грошів. Грошові агрегати та їх використання. Статистичні показники оцінювання готівкового грошового ринку.

Лабораторна робота за темою 5. Набуття навичок розрахунку показників статистики грошового ринку у MS Excel.

Тема 6. Оцінка та управління ризиками фінансового ринку

6.1. Формування процентних ставок на фінансові активи залежно від рівню їх ризиковості.

Процентний ризик. Середні процентні ставки фінансових інструментів на фінансовому ринку. Статистичні методи їх дослідження. Чутливість фінансових інструментів до зміни процентних ставок. Складові щодо формування процентної ставки в залежності від оцінки ризику фінансового інструменту.

6.2. Поняття та основні види ризиків. Підходи щодо оцінювання ризиків.

Види ризиків на фінансових ринках. Основні підходи щодо оцінювання ризиків. Поняття про валютний, кредитний ризики, ризик репутації. Методи управління ризиками.

6.3. Оцінка ризику портфеля інвестицій.

Ринковий ризик. Вибір стратегії на фінансовому ринку з врахуванням ризику. Використання математичних методів при розрахунках вартісних характеристик фінансових інструментів та оцінці ризику. Оцінка ризику портфеля інвестицій.

Лабораторна робота за темою 6. Набуття навичок використання математичних методів при розрахунках вартісних характеристик фінансових інструментів та оцінці ризику за допомогою MS Excel.

Тема 7. Статистичне дослідження ринку кредитних ресурсів

7.1. Основи статистики кредитного ринку.

Об'єкт, предмет та задачі статистики кредитного ринку. Взаємозв'язок кредитного ринку з іншими видами фінансових ринків.

7.2. Основні кредитні операції.

Кредитні операції комерційних банків на ринку України. Групи кредитів. Державний кредит. Статистичні показники щодо оцінки кредитних операцій.

Лабораторна робота за темою 7. Набуття навичок розрахунку статистичних показників оцінки кредитних операцій в MS Excel.

Тема 8. Статистичне дослідження ринку банківських послуг

8.1. Основи побудови та функціонування банківського ринку України.

Роль Національного банку України в організації та контролі функціонування банківського ринку. Нормативні документи, що регламентують функціонування банківського ринку. Роль комерційних банків на фінансовому ринку.

8.2. Операції комерційних банків на фінансовому ринку.

Кредитні та депозитні операції комерційних банків. Статистичне дослідження ринку основних банківських послуг.

Лабораторна робота за темою 8. Набуття навичок аналізу ринку банківських послуг за допомогою MS Excel.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, лабораторні заняття, а також виконання самостійної роботи.

Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів. Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

- активна робота на лекційних заняттях;
- захист лабораторних робіт;
- захист семінарського завдання з презентацією матеріалу;
- проведення поточного тестування;
- проведення модульної письмової контрольної роботи.

Оцінювання знань студента проводиться за накопичувальною 100-бальною системою.

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять. Оцінювання знань студента проводиться за накопичувальною 100-бальною системою.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60.

Таблиця 4.1

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Лекції	Лабораторні заняття	Домашні завдання	Тестові завдання	Презентації	Контрольна робота	Усього	
Змістовий модуль 1. Основні та похідні інструменти фінансового ринку	Тема 1. Поняття та роль фінансового ринку в розвитку економіки.	3 тиждень	1	4	-	-	-	5	
	Тема 2. Методи фінансових розрахунків щодо інструментів фінансового ринку.	4 тиждень	1	-	-	1	-	-	2
		5 тиждень	1	4	2	-	-	-	7
	Тема 3. Статистичне забезпечення ринку цінних паперів.	6 тиждень	1	-	-	1	3	-	5
		7 тиждень	1	4	2	-	-	-	7
	Тема 4. Ринок похідних фінансових інструментів.	8 тиждень	1	-	-	1	-	-	2
		9 тиждень	1	4	-	-	-	12	17
Змістовий модуль 2. Ринок кредитних ресурсів та банки, як основні його учасники.	Тема 5. Статистичне дослідження грошового ринку.	10 тиждень	1	-	2	1	3	-	7
		11 тиждень	1	4	-	-	-	-	5
	Тема 6. Оцінка та управління ризиками фінансового ринку.	12 тиждень	1	-	2	1	-	-	4
		13 тиждень	1	4	-	-	-	-	5
	Тема 7. Статистичне дослідження ринку кредитних ресурсів.	14 тиждень	1	-	2	1	3	-	12
		15 тиждень	1	4	-	-	-	-	5
	Тема 8. Статистичне дослідження ринку банківських послуг.	16 тиждень	1	-	2	1	-	-	4
		17 тиждень	1	4	-	1	-	12	18
Усього			15	32	12	8	9	24	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену , курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

5.1. Основна

1. Шелудько В.М. Фінансовий ринок: Навчальний посібник. – К.: Знання-Прес, 2002. – 535 с.
2. Статистика фінансов: Учебник/ под ред. Проф. В.Н. Салина. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 816 с.
3. Гусаров В.М. Статистика: Учебное пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2001. – 463 с.
4. Адамик Б.П. Національний банк і грошово-кредитна політика: Навчальний посібник. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 278 с.
5. Молдавська О.В. Статистика фінансового ринку. Конспект лекцій для студентів спеціальності 6.050110 „Економічна

5.2. Додаткова

6. Уотшем Т.Дж., Паррамоу К. Количественные методы в финансах: Учеб. Пособие для вузов / перевод с англ. Под ред. М.Р. Ефимовой. – М.: Финансы, ЮНИТИ, 1999. – 527 с.
7. Мишкин Ф. Экономическая теория денег, банковского дела и финансовых рынков: Учеб. Пособие для вузов / пер. с англ. – М.: Аспект Пресс, 1999. – 820 с.
8. Киндуэлл Д.С., Петерсон Р.Л., Блэкуэлл Д.У. Финансовые институты, рынки и деньги. – Спб.: Изд-во “Питер”, 2000. – 725 с.
9. Четыркин Е.М. Методы финансовых и коммерческих расчетов. - 2-е изд., испр. и доп. - М.: “Дело Лтд”, 1995. - 320 с.
10. Мелкумов Я.С. Финансовые вычисления. Теория и практика: Учебно-справочное пособие. - М.: ИНФРА-М, 2002. - 383 с.
11. Колби Р.В., Мейерс Т.А. Энциклопедия технических индикаторов рынка: Пер. с англ. - М.: Издательский дом “Альпина”, 1998. - 581 с.

5.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

12. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua
13. Пошуково-інформаційний сайт цінних паперів та емітентів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.istock.com.ua
14. Офіційний сайт асоціації банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.aub.com.ua